

TUOMAS MARJAMÄKI

JUUKI
SIVUN
TAKAA

TUOMAS MARJAMÄKI

JULKISIVUN TAKAA

TARINOITA JULKISIVUTYÖMAILTA
JA NIIDEN LIEPEILTÄ

DOCENDO

Copyright © Tuomas Marjamäki ja Docendo 2024.
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kansi: Jyri Alanne / Viestintä Kreivi
Graafinen suunnittelu: Keski-Suomen Sivu Oy

Kustantaja:
Docendo, Jyväskylä

puh. 044 7270 250
info@docendo.fi
www.docendo.fi

ISBN 978-952-382-779-0

Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

Esipuhe.....	11
1. MENNEILTÄ AJOILTA.....	13
Kauhunhetkiä kelmassa.....	15
Aatetta jaloa ja alhaista iloa.....	20
Työmaiden kuninkaat.....	21
Kymppi.....	22
Koti Säätötalossa.....	23
Kämpin tuho ja nousu.....	24
Punalippu Kansallismuseon katolla.....	29
Pomo käskee.....	30
Jätteet mereen.....	31
Työnnettävä matkapuhelin ja muita vimpaimia.....	32
Onko johtajaa näkynyt?.....	35
Ilotyttöjä Eerikinkadulla.....	36
2. HURJIA TILANTEITA.....	39
Kaltevalla pinnalla.....	41
Tanssii Tavastian katolla.....	43
Läheltä piti.....	45
Tippa linssissä.....	50
Ampumavälikohtaus.....	51
Arkipäivän actionia.....	52
Harjoittelua yläilmoissa.....	53
Yllätys ullakolla.....	55
Kauniita unia.....	56
Kilpaa junan kanssa.....	58
Kesäkelkkailua.....	59
Kovia miehiä.....	62

Suposta päivää.....	67
Paniikin aineksia.....	70
Voimat tarpeen.....	71

3. ENTISTÄ EHOVAA73

Enkelin suunnittelema.....	75
Nolot nuoruudentyöt.....	77
Pikkutarkkaa näpertelyä.....	78
Liian hyvää.....	81
Made in Finland.....	82
Notkoselkäinen leijona.....	83
Kysykää kirkolta.....	85
Hitaasti hyvää tulee.....	86
Pommien paljastamaa.....	87
Puhdistuksesta päänvaivaa.....	88
Ranskanleipää seinään.....	92
Salaisuus pinnan alla.....	95
Torilinnan tornit.....	97

4. SUURIA PERSOONIA101

Betonimylläri Onni.....	103
Tapaturmamagneetti Nitsu.....	108
Minuuttipeliä.....	109
Mestari Jussi.....	110
Lautalasti ratikassa.....	113
Tavaraa taskuun.....	114
Kaksi arkkitehtia.....	116
Julkisivukeisari Jean Paul I.....	116
Porno-Arska.....	119
Paljon melua Kalevista.....	120
Raksamies Rami.....	128
Ole kuin kotonasi.....	131
Pullaa ja kahvia.....	133
Yli 70 vuoden työura.....	134
Yllytyshullu Polle.....	136
Ammattimiehet tunnistaa.....	138

5. POLTTOAINEENA KOSKENKORVA141

Kaksi vaihtoehtoa.....	143
Laita taiteilija asialle.....	143
Juopporemmi Tieteiden talolla.....	144

Paljastavia jälkiä.....	146
Ei tippa tapa.....	148
Viinankätkijä.....	157
6. ERIKOISKOMENNUKSIA.....	159
Hätäremontti prinsessalle.....	161
Tuttu viikinki.....	163
Vapaamuurarien salaisuudet.....	164
Mahdoton tehtävä.....	165
Mikään ei toimi, mutta kaikki järjesty.....	165
Saddamille palatsi.....	169
Vihattuna Vietnamissa.....	172
Siperia opettaa.....	173
Siunatut kupolit.....	174
7. TURVALLISUUS ENNEN KAIKKEA.....	179
Miehet rautaa, keuhkot kiveä.....	181
Varomatonta toimintaa.....	183
Mikä polttaa?.....	184
Purkkavirityksiä.....	185
Täyttä höyryä.....	189
Yksisuuntaiset tikkaat.....	193
Lapset mukaan töihin.....	194
Ylimääräistä painoa.....	196
Stadionin tornin kaiteilla.....	197
Suunnittelematon benjihyppy.....	201
8. MURHENÄYTELMÄ.....	203
Kuolema Agricolankadulla.....	205
Ihminen telineillä.....	208
Kohtalokkaita virheitä.....	209
Ystävän muisto.....	211
9. TALOUS KUNNOSSA.....	213
Piikki auki.....	215
Valikoiva muisti.....	216
Kaveripalveluksia.....	219
Taskut tyhjinä miljoonatalossa.....	221
Muuan verotarkastus.....	222
Penniä venyttävä arvotalo.....	224
Lakkoja uhmaten.....	226

Nihkeä alku.....	227
Duunarin loistoauto.....	229
Yhdeksän vuotta unettomia öitä.....	230
Kallista yrittämistä.....	233
Rikos ja rangaistus.....	235

10. KOHTAAMISIA IHMISTEN KANSSA.....239

Karjalaista vieraanvaraisuutta.....	241
Ei saa kiilata!.....	242
Naisen tuoksu.....	243
Möykky.....	244
Pääjohtaja apupoikana.....	244
Rouva ja sementtimyly.....	247
Huonosti käyttäytyviä juhlijointa.....	250
Ruudun takaa.....	251
Katu-uskottavia rockmiehiä.....	253
Suuronnettomuuden ainekset.....	254
Voimaisia.....	256
Pyhiä toimituksia.....	258
Yrittäkääpä elvyttää.....	259
Bonus lattian alla.....	261

11. VIRHEITÄ SATTUU.....263

Paluu rikospaikalle.....	265
Virheistä opitaan.....	266
Työmaakastelmus.....	267
Kosteat paikat.....	268
Ensiluokkaista siantuntemusta.....	269
Epäilyttävää kopinaa.....	270
Häpeäpilkut katolla.....	272
Jos ei tee mitään, ei satu mitään.....	273
Kolmas kerta toden sanoo.....	277
Markiisin maalisode.....	279
Niin siinä työselityksessä lukee.....	281
Ulkoistettu palautelinja.....	281
Ruusu jäi poimimatta.....	283
Mitäs pienistä.....	284
Osaamisvajetta.....	285
Varokaa arvokkaita pintoja!.....	286
Tuhkat pesästä.....	287

Kiiireellä kahville.....	288
Se on ihan Matti.....	288
12. ASIAKAS ON AINA OIKEASSA.....	291
Tarkan markan Paavo Nurmi.....	293
Nopeaa palvelua.....	293
Sävyeroja.....	295
Tinkimätön tarkastaja.....	299
Kylmähermoinen asukas.....	301
Herrapölyä.....	302
Tietäjät tietävät.....	304
Isännöitsijäehdokkaan salajuoni.....	308
Alvariinsa kiitolliset.....	310
Vaativa arkkitehti.....	312
Palveluksia presidenteille.....	314
Kärsivällisyys on hyve.....	316
Miljonääreillä töissä.....	317
Ministerin keksit.....	319
Oikeudenkäynti pressujen alla.....	320
Parempi voittakoon.....	321
Poliisiasioita.....	323
13. JÄYNIÄ JA LUSMUILOJA.....	327
Pääministerin päässinpää.....	329
Pomolle terveisiä.....	331
Kärpäsenä katossa.....	333
Säädttömyyksiä Säätötalolla.....	335
Pesunkestävä valvoja.....	339
Yksi mies, kaksi työmaata.....	341
Raskaat tuliaiset.....	342
Haalarit sen todistavat.....	343
Työpaikalle tullaan viihtymään.....	343
Entisöintipulla.....	348
LÄHTEITÄ.....	349
Haastattelut.....	349
Kirjat.....	349
Netti.....	350

ESIPUHE

Kaupungissa asioitaan toimittavat kiireiset ihmiset ehtivät tuskin koskaan katsella nenäänsä tai puhelimensa näyttöä pidemmälle. Tämän tunnustan itsekin. *Julkisivun takaa*-kirjan tekoprosessi sai minut kuitenkin muuttamaan tapojani: nykyään kävelen Helsingin keskustassa pää yläviistossa, ihailen vanhojen arvorakennusten julkisivuja ja naurahdan milloin mihinkin taloon liittyvälle tarinalle.

Suurimmat suomalaiset kaupungit sisältävät monenlaisia arkkitehtuurisia kerroksia eri aikakausilta. Niitä on onneksi jäänyt jäljelle, vaikka esimerkiksi Helsingissä monet talot tuhoutuivat sotavuosina pommituksissa vähintään osittain ja lähes yhtä tuhoisaa oli sodanjälkeinen purkuvimma. Vasta 1970-luvulla Suomessakin alettiin ymmärtää olemassa olevan arkkitehtuurin arvo, ja myös korjausrakentamisessa alettiin kunnioittaa julkisivujen alkuperäistä ilmettä.

Tässä kirjassa suunvuoron saavat monet julkisivutöitä tehneet urakoitsijat sekä muut alan ammattilaiset. He kertovat tarinoita komeista rakennuksista, erikoisista työkavereista, haasteellisista urakoista, hankalista asiakkaista, mokista, jäynistä ja myös valitettavista tragedioista. Kertomuksiin on tallennettu vielä muutama vuosikymmen sitten työmaalla vallinnut villin lännen meininki – runsas alkoholinkäyttö, tappelut ja olematon työturvallisuus – mutta myös rakkaus ja arvostus rakennuksia ja käsityötä kohtaan sekä ansaittu ammattilypeys.

* * *

Julkisivun takaa on samalla tutkimusretki oman isäni Tarmo Marjamäen ammattiin, josta en aiemmin ymmärtänyt juuri mitään. Hän työskenteli pintakäsittelytöiden tarkastajana ja valvojana paljolti julkisivutyömailla.

Hankkeen ideasta kiitän ystävääni Markus Treuthardtia, joka viiden vuoden ajan kehotti minua haastattelemaan urakoitsijoita ja tallentamaan uskomattomalta kuulostavat tarinat kansien väliin. Markuksen lisäksi lähetän erityiskiitoksen Peter Backmanille, Mauri Kalliolle, Sakke Koskiselle, Marko Kärkkäiselle, Hannu Liehuselle, Pasi Tuomiselle ja Mika Wantelle, jotka omalta osaltaan mahdollistivat keskittymisen tähän urakkaan.

Samoin kiitän kaikkia heitä kymmeniä ammattilaisia, jotka kertoivat omat tarinansa työmailta ennen kuin ne painuisivat unholaan.

Helsingissä 1. helmikuuta 2024

Tuomas Marjamäki

1. MENNEILTÄ AJOILTA

Julkisivutyömailla on viime vuosikymmenien aikana moni asia muuttunut. Työmiesten jäsenkirjat, vaaralliset kelkkahommat ja asiakkaiden voitelu ovat jo historiaa. Hotelli Kämpin purkaminen ja uudelleen rakentaminen muutti rakennussuojelun asenteita ja marssitti esiin entisöijien ensimmäisen sukupolven.

KAUHUNHETKIÄ KELKASSA

Vielä 1960-luvulla työmailla näki rakennusten seinillä pui-sia narukelkkoja, jotka aiheuttivat monia onnettomuuksia, loukkaantumisia ja kuolemiakin.

Kelkat oli kyhätty ylijäämälaudoista, ja niiden nostomekanismi askarreltiin köysistä ja laivapurkaamoilta ostetuista plopeista. Narukelkkoja säilytettiin ulkovarastoissa, joissa ne kostuivat – laudat olivat joskus lahoja ja köydet hauraita. Ei ihme, jos ne joskus pettivät ja putosivat seinältä alas tai heit-tivät työmiehiä kyydistään.

Valitettavasti juuri ennen tämän kirjanprojektin käynnis-tymistä kuollut Liehunen Oy:n perustaja, ”kelkkamaala-reiden kuninkaana” tunnettu Yrjö Liehunen (1932–2023) kertoi omassa kirjassaan puukelkoissa työskentelystä.

Kelkat kiinnitettiin siihen aikaan kiinni savupiippuihin tai ilmahormeihin – tai jos niitä ei ollut, vastapuolen räystääseen. joskus kiinnitys saattoi olla hankalaa. Piti mennä paloluukusta sisään ja kiinnittää köydet kattopar-ruihin.

Kun alettiin maalata, kelkat vedettiin räystäälle ja kelkkaan mentiin katon kautta. Toinen maalareista jäi alas pitämään köysistä ja toinen laskeutui räystäältä kelk-kaan sitä kiinnittämään. Kelkan korkeutta säädeltiin sit-ten köysillä ylös ja alas. Jonkinlaiset varmuusköydet oli kyl-

lä silloinkin, mutta eipä niitä juuri käytetty, kun ne olivat niin hankalia. (...)

Korkealla pelottikin ehkä vähän alkuun, vaikka olen aina uskaltanut mennä katolle. Mielessä kävi kylläkin usein, miten laitteet mahtavat pitää. Ja kun kelkka kiinnitettiin laidastaan vain laittamalla köysi lenkille, ei siis solmuun, hajamielisyydelle ei jäänyt sijaa.

Yrjö kertoo kirjassaan myös esimerkin tuon ajan työmiesten hurjapäisyydestä. Sodankäynyttä sukupolvea edustanut Kaiju raahasi pitkän kerrostalon katolle polkupyörän, jolla ajoi pitkän katon harjan kävelysiltaa talon päädyistä toiseen pätyyn.

Kun talot olivat pitkiä ja niissä pääsi katolle vain toisesta päästä palorappuja pitkin, Kaijun polkupyöräily kieltämättä helpotti kelkkanarujen siirrossa.

Sitten tulivat modernimmat vaijerikelkat. Niiden rakenteet ja kaitteet olivat metallia ja lattia teräsverkkoa. Kelkka lepäsi vaijereiden ja varassa ja sen korkeutta säädeltiin pumppaamalla kelkan molempia tilforeja eli vaijerivinssejä yhtäaikaaisesti. Yleensä kelkassa työskenteli kaksi miestä kerrallaan.

Vaijerit kiinnitettiin katolle tavalla tai toisella, vähän samaan tapaan kuin puukelkatkin. Parasta oli, jos kattoluuku osui sopivalle kohdalle ja vaijerin sai sidottua kiinni katoparruun. Se kannatteli jo tukevasti kelkkaa, jonka kyytiin oli lastattu pari isoa duunaria ja pari sataa kiloa laastia. Usein vaijeri jouduttiin vetämään savupiipun ympäri tai rakentamaan ristikkäisistä koolinkilaudoista ”helikopteri” tai ”len-

Yrjö Liehunen laskeutumassa narukelkkaan Helsingin yliopiston päärakennuksen räystäään kautta 1950-luvulla.
Liehunen Oy

tokone”, joka kiilattiin piipun sisälle. Sekin touhu oli vaarallista, eivätkä kelkoissa työskentelevät miehet itse nähneet katolle, jos jokin oli pielessä.

Rappari Reiska muistaa, kuinka kerrankin naapuritalosta huudettiin:

– Hei pojat! Piippu kaatuu!

Totta tosiaan, savupiippu oli taipunut kuin lakritsipötkö. Se oli murentunut sisältä täysin ja lepäsi enää ulkopeltiensä varassa.

* * *

Reiskaa kevään ensimmäinen nousu kelkkaan hirvitti aina.

– Se oli kauheaa se touhu. Kun kaveri vähän liikahti ja kelkka heilahti, toinen jo ärähti. Pelko oli suuri, kun alusta oli niin hutera. Mutta kun noustiin ylös ja tehtiin siellä vähän aikaa töitä, niin kohtahan sitä oltiin kuin tanssilattialla. Tiesimme aina, millaiset vaarat hommiin liittyi, mutta joku siinä hommassa kiehtoi kun sinne piti mennä. Taisi olla jopa niin, että mitä mahdollisempi paikka oli kyseessä, sitä paremmalta se tuntui.

Ensimmäisen kerran Reiska putosi kelkasta eräänä perjantaina, kun hän oli nousemassa Museokadulla seinälle työparinsa Arskan kanssa. Kolmannessa kerroksessa tuli vesipelti vastaan, ja kelkkaa piti siinä kohdassa tönäistä vähän seinästä irti, jotta se ei jäisi jumiin. Arska ei tuntunut tätä huomaavan, mutta Reiska ajatteli hoitaa ensin oman päänsä. Hän tuuppasi seinää takapuolellaan juuri samalla hetkellä, kun Arska pukkasi omaa seinäänsä. Reiskalle jäi tilforin varsi käteen, kun hän putosi seinän ja kelkan välistä alas.

Kolmannen kerroksen ikkunalta oli maankamaralle yhdeksän metrin matka, mutta Reiskan onneksi suoraan kelkan alle oli kasattu puolentoista metrin verran irti hakattua laastia. Matka vähän lyheni ja alusta pehmeni. Reiska selvisi huimasta pudotuksesta mustelmilla.

Välissä oli viikonloppu ja maanantaina oli aika nousta taas kelkkaan. Reiska tiesi, että jos sitä ei tekisi, kauhu saataisi jäädä pysyväksi. Piti vain rohkeasti astua kyytiin.

Nyt työt piti aloittaa seitsemännestä kerroksesta, jonne kelkka päivän alkajaisiksi pumpattiin. Apumies Artsi sekoitti alhaalla laastia, joka hinattaisiin taljalla ylös. Artsi kuitenkin sooloili ja teki laastin tavallista suurempaan maaliastiaan. Reiska tajusi, ettei sitä saisi edes nostettua kaiteiden välistä kelkkaan.

Artsi ei kuitenkaan antanut periksi, vaan alkoi nostaa laastiämpäriä. Hän tempaisi vaijerista tarpeettoman voimakaasti, ja koko kelkka kääntyi ylösalaisin. Reiska lensi sen mukana, mutta sai vielä kaiteesta kiinni ja jäi roikkumaan.

Muut työmiehet näkivät tilanteen ja alkoivat huutaa Artsille, joka pelästyí omaa virhettään. Nyt hän laskikin ämpärin vauhdilla takaisin maahan, jolloin kelkan painopiste jälleen muuttui ja se kääntyi taas toisin päin.

Siinä vaiheessa Reiska menetti otteensa.

Reiska putosi seinän ja kelkan väliin, mutta sai viime hetkellä tarrattua toisella kädellä kelkasta ja toisella vesipellistä. Onneksi myös kelkan paino puristi häntä seinää vasten. Vieläkään Reiska ei ymmärrä, miten sormet pystyivät takerumaan sileään peltiin. Kuolemanhädässä ihminen kykenee ihmeellisiin suorituksiin. Seitsemännestä kerroksesta pudotessa ei enää olisi ollut mitään toivoa selvitä hengissä.

Työkaveri Tapi ei aikaillut, vaan huomasi kelkan vieressä palotikkaat ja lähti kapuamaan niitä kuin apina. Hän pääsi kelkkaan ja otti kaksin käsin kiinni 190-senttisen Reiskan paidankauluksesta. Tapi jyskytti asuntojen ikkunoita ja sai

lopulta asukkaita avukseen. Yhteisvoimin he saivat hinattua rapparin sisätiloihin.

Vaijerikelkat korvattiin sittemmin erilaisilla sähkökelkoilla ja nostolaitteilla, mutta nekin ovat nykyään pitkäkestoisissa töissä kielletty. Julkisivuremontit tehdään enimmäkseen telineiltä käsin, minkä vuoksi onnettomuuksien määrä on pudonnut olemattomiin.

AATETTA JALOA JA ALHAISTA ILOA

1950-luku oli vielä poliittisesti herkkää aikaa. Duunareiden oletettiin kuuluvan ammattiliittoon ja ottavan myös vasemmistopuolueiden jäsenkirjan.

Raimo teki ensimmäisellä työmaallaan Työväen Säästöpankin korotustöissä rappauksen jälkiputsia, kun eräs vanha muurari tuli tiedustelemaan häneltä jäsenkirjaa.

– Jos ei ole ja jos et otakaan, pistä lelus kasaan ja lähde työmaalta.

Vaikka Raimo ei kannattanut minkäänlaisia poliittisia aatteita, hän haki kuuliaisesti jäsenkirjan työväentalolta ja maksoi jäsenmaksua muutaman kuukauden. Sen jälkeen hän meni teknilliseen oppilaitokseen opiskelemaan itsensä rakennusmestariksi ja jäsenkirjakin pääsi hukkumaan vuosien mittaan siinä missä viinakorttikin.

Sukulaismies ihmetteli, miten Raimo uskalsi työskennellä työmailla kommunistien seassa. Raimo totesi hänen kaveripiiriinsä kuuluvan niin kommunisteja kuin IKL:läisiäkin. Työt olivat töitä.

Samoihin aikoihin, kun Raimo otti jäsenkirjansa keväällä 1953, hän luki sähkösanomasta, että Neuvostoliiton diktaattori Josif Stalin oli kuollut. Asialla oli hänelle erityistä merkitystä, sillä hänen kotinsa oli jäänyt itärajan taakse Stalinin johtamaan Neuvostoliittoon.

– Nauroin, kun uutinen tuli. Se oli paras sähkösanoma, jonka olin eläissäni saanut, mutta en tietenkään työmaalla uskaltanut kertoa kenellekään, mitä mieltä itse olin.

TYÖMAIDEN KUNINKAAT

Rapparit olivat entisaikojen työmaiden kuninkaallisia, joiden tahtoon ja työskentelytapoihin muiden ammattilaisryhmien oli sopeuduttava. Iältään jo viisikymppiset rapparimestarit saapuivat työpaikalleen kauluspaidoissa ja pikkukengissään ja heillä oli oma työmaaparakkinsa, joihin muilla ei ollut mitään asiaa.

Jukka pääsi kesätöihin Helsingin tuomiokirkon remonttiin vuonna 1976, jolloin työskenteli betonimyllärinä.

– Myllärin homma oli kuin pientä tehdasta pyörittäisi. Rapparit tilasivat radiopuhelimilla laastia ylös telineille. Heillä oli tarkat vaatimukset laastin koostumuksesta – siinä ei paljon neuvoteltu siitä, laitetaanko laastin sekaan enemmän vai vähemmän vettä kuin rapparit olivat tilanneet. Jos koostumus ei miellyttänyt, laasti kaadettiin seinää pitkin alas.

Elviksen elkeistä huolimatta rapparit olivat mukavia tyyppejä ja ammattitaidoiltaan tietenkin huippuluokkaa.

Tuomiokirkon työmaalla työ oli vaativaa, sillä rappauksessa käytetyt sapluunat saattoivat olla toista metriä korkeita. Yksi miehistä veti sapluunaa narulla eteenpäin, toinen työnsi perästä päin ja kolmas rappasi keskellä. Sapluunat valmistettiin työmaalle perustetussa verstaassa, jossa työskenteli oma porukkinsa.

Kesän mittaan rappareiden töitä katsellessaan Jukalle alkoi valjeta, että sellaiseksi hän haluaa itsekin.

KYMPPI

Ennen vanhaan metsä- ja uittotöissä käytettiin alityönjohtajasta nimitystä kymmenmies eli kymppi. Nimi lienee viittannut esimieheen, jolla on noin kymmenen miestä alaisinaan.

Rakennustyömaillakin työnjohtajat olivat usein puheissa kymppejä, tosin etymologian sanotaan olevan toisenlainen. Vähintään kuuden alaisen työnjohtaja sai nimittäin kymmenen prosentin korotuksen palkkaansa.

Oli miten oli, Laeslehdon Rami toimi jo nuorena miehenä eräällä työmaalla työnjohtajana, kun taloyhtiön asukas käski kympin tulla hänen puheilleen.

Rami meni ovelle kyseistä isäntää tapaamaan.

– Sä pyysit kymppiä paikalle?

Isäntä katsoi nuorta poikaa epäilevästi kiireestä kantapäähän ja tokaisi sitten:

– Jumalauta, onpa muuten vitosen näköinen kymppi!

KOTI SÄÄTYTALOSSA

Entisöijä Peter ”Spede” Backmanilla on harvinaisen läheinen suhde Säätytalon. Hänen isoisänsä oli aikoinaan sitä rakentamassa, isä toimi Säätytalon ylivahtimestarina, Spede on useaan otteeseen korjannut sen kipsikoristeita ja nyt myös hänen poikansa on päässyt taloa kunnostamaan.

Kaiken lisäksi Spede asui Säätytalossa koko lapsuutensa ja nuoruutensa. Alimmassa kerroksessa oli silloin useita asuntoja, joissa asuivat talon ylivahtimestari, talonmies, lämmittäjä ja vahtimestarit perheineen. Melkoisen pramealla kodilla oli varsin keskeinen sijainti Tuomiokirkon ja Suomen Pankin vieressä.

Spede kertoo olleensa jo 16-vuotiaana niin aikuisen näköinen, että sai toimia koulukavereilleen viinanhakijana. Hänelle kun myytiin Alkossa teräviä papereita katsomatta. Luokan kaunein tyttö pyysi Peteriä tuomaan hänelle pullon viskiä, ja Spede täytti toiveen mieluusti. Sitten tytöllä oli uusi ongelma.

– Tiedätkö sä mitään paikkaa, missä tämän voisi juoda?

– Enköhän mä jotain keksi, Spede lupasi.

Seuraavana viikonloppuna Speden vanhemmat olivat kesämökillä ja kaikki muutkin alakerran asukkaat reissuissaan. Spede haki isänsä avainnipun ja johdatti tytön Säätytalon pääaulaan, jossa pullo korkattiin Lex-patsaan edessä. Tyttö muistaneekin tapauksen loppuikänsä.

Muutenkin Spede sekä hänen sisaruksensa ja kaverinsa oleilivat paljon kaikkialla Säätytalon tiloissa. Jos kokouksia ei sattunut olemaan, he tekivät usein läksynsä edustustilojen yläkerroksissa.

TARINOITA JULKISIVUTYÖMAILTA JA NIIDEN LIEPEILTÄ

Kun suuressa kerrostalossa alkaa julkisivuremontti, seinät ympäröidään telineillä ja verhotaan pressuihin. Lopputulos paljastuu vasta työn valmistuessa. Rapatessa roiskuu, ja pressujen takana sattuu paljon sellaista, josta urakoitsijat ja työmiehet ovat vuosikausien ajan kertoneet juttuja vain toisilleen.

Julkisivun takaa -kirja kokoaa yksiin kansiin työmaiden hauskimmat, yllättävimmät ja traagisetkin tapaukset – erikoislaatuisia persoonia unohtamatta.

Millaista on pudota kolmannelta kerroksesta laastikasaan tai seistä stadionin tornin kaiteella kattoa rappaamassa? Mitä kaikkea yllytyshullu työkaveri suostui rahasta tekemään ja kuka jätti jalanjäljet tuoreeseen betonivaluun? Entä mikä mielenilmaus Suomen pääministeriä yhä edelleen päivittäin tervehtii?

Uskomattomalta kuulostavat tositarinat ovat peräisin ajalta, jolloin viina virtasi työmailla, työturvallisuutta ei ajateltu ja palkka maksettiin perjantaisin käteisellä.

Tuomas Marjamäki (s. 1978) on aiemmin kirjoittanut muun muassa suosittu elämäkerrat Irwin Goodmanista, Vesa-Matti Loirista ja Spede Pasasesta, tietokirjoja suomalaisesta viihteestä, humoristisia romaaneja sekä lastenkirjoja. *Julkisivun takaa* on hänelle tutkimusretki oman isänsä ammattiin.

ISBN 978-952-382-779-0

KL 92.833

Kansi: Jyri Alanne / Viestintä Kreivi

DOCENDO